

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie W.S.

oskarżonego o czyn z art. 46 ust. 1 ustawy o usługach detektywistycznych,
w przedmiocie wniosku o wyłączenie asesora sądowego Sądu Rejonowego
w S. J.K. od rozpoznania sprawy II K 416/24
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 30 września 2025 r.,

pozostawia wniosek bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 19 sierpnia 2025 r., II Ko 779/25 (II K 416/24),
Sąd Rejonowy w Staszowie na podstawie art. 26 § 2 u.SN przekazał
Sądowi Najwyższemu – Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych wniosek
oskarżonego W.S. (dalej: „wnioskodawca”) o wyłączenie asesora sądowego
złożony w toku rozprawy 12 maja 2025 r.

Wniosek o wyłączenie asesora oparto na twierdzeniu, że istnieją
nieprawidłowości co do powołania asesora na urząd. Na poparcie twierdzeń
wnioskodawca przywołał orzecznictwo TSUE i ETPC wraz ze wskazaniem,
że „[...] wystarczy aby jeden z sędziów orzekających w sprawie został powołany
przez wadliwą procedurę taki skład nie może być uznawany Sądem”
[pisownia oryginalna].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Wniosek o wyłączenie sędziego (asesora sądowego) skierowany do rozpoznania Sądu Najwyższego na podstawie art. 26 § 2 u.SN jako obejmujący ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego (asesora sądowego) lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, podlega załatwieniu w sposób określony w art. 26 § 3 u.SN poprzez pozostawienie go bez rozpoznania.

2. W pierwszej kolejności wskazać należy, że wniosek o wyłączenie sędziego formułowany na podstawie art. 26 § 2 u.SN można *per analogiam* odnieść również do asesora sądowego, z tego względu, że wniosek ten służy kontroli, czy osobie orzekającej w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej można przypisać cechy niezawisłości i niezależności o których mowa w tym przepisie, a którymi musi odznaczać się również asesor sądowy. Tym niemniej, może on być rozpoznawany jedynie względem osoby, która faktycznie pełni urząd sędziego lub asesora sądowego, bowiem tylko te osoby muszą się odznaczać przymiotami niezawisłości tak, aby sąd w którym zasiadają można było uznać za niezależny. Na podstawie art. 26 § 2 u.SN nie da się zatem rozpoznać zarzutu polegającego na kwestionowaniu statusu sędziego (asesora sądowego) i niewskazującego żadnych okoliczności, które mogłyby świadczyć o braku niezawisłości osoby objętej wnioskiem.

3. Na mocy art. 26 § 2 u.SN do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Ustawodawca powierzył Sądowi Najwyższemu rozpoznawanie określonej kategorii wniosków lub oświadczeń formułowanych w toku spraw rozpatrywanych przez sądy, a jednocześnie ograniczył zakres kognicji Sądu do takich, które zawierają pewien rodzaj zarzutów, tj. zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego.

Nie ma wątpliwości, że w przedmiotowej sprawie nie sformułowano konkretnych zarzutów podnoszących okoliczności wskazujące na brak niezawisłości asesora sądowego lub niezależności sądu. Rozpatrywany wniosek wiąże się z ogólnym stwierdzeniem, że wskazany w nim asesor sądowy nie został powołany prawidłowo. W ślad za tak generalnie określoną podstawą wniosku o wyłączenie sędziego nie wskazano w nim jednak żadnych zarzutów, które mogłyby faktycznie wskazywać na ewentualny brak niezawisłości asesora sądowego objętego wnioskiem o wyłączenie.

Jednocześnie regulacje ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, w oparciu o które została przeprowadzona procedura konkursowa na urząd asesora sądowego, były między innymi przedmiotem kontroli konstytucyjności przeprowadzonej przez jedyny umocowany konstytucyjnie do tego organ, jakim jest Trybunał Konstytucyjny. W efekcie tej kontroli, regulacje te, „wyrokiem z 25 marca 2019 r., w sprawie K 12/18 uznane zostały za zgodne z art. 187 ust. 1 pkt 2 i ust. 4 w związku z art. 2, art. 10 ust. 1 i art. 173 oraz z art. 186 ust. 1 Konstytucji RP. Zgodnie z treścią art. 190 ust. 1 Konstytucji, orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Oznacza to, że wiążą wszystkie podmioty występujące w obrocie prawnym, a więc zarówno strony i uczestników postępowania, jak również organy stosujące prawo” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 12 maja 2021 r., I NKRS 34/21, pkt 5).

Przytoczone rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego dodatkowo wzmacniają istotne racje ustrojowe, wskazane w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym podnosi się, że „na gruncie polskiego systemu konstytucyjnego, w którym władza zwierzchnia należy do Narodu, ten zaś, jeśli nie sprawuje jej bezpośrednio, to czyni to za pośrednictwem swoich przedstawicieli (art. 4 Konstytucji RP), budowanie argumentu kwestionującego legitymizację organu konstytucyjnego w oparciu o argument, że członkowie tego organu są wyłaniany przez przedstawicieli Narodu (art. 104 ust. 1 Konstytucji RP), oznacza kwestionowanie demokratycznych podstaw państwa prawnego, poprzez postulowanie konieczności wyłączenia określonych obszarów funkcjonowania władzy spod oddziaływania reprezentacji Narodu i poddania go pod wyłączną kontrolę jednej spośród korporacji zawodowych. Argument taki nie ma racji bytu

na gruncie zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP), które ma realnie stanowić dobro wspólne obywateli (art. 1 Konstytucji RP)” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 12 maja 2021 r., I NKRS 34/21, pkt 6).

Instytucja wyłączenia sędziego (asesora sądowego), powiązana z istnieniem sygnalizowanych m.in. przez stronę okoliczności mających wywoływać wątpliwości co do sposobu realizowania przez sędziego przyznanej mu władzy sądenia, ma charakter gwarancji procesowej dotyczącej rozpatrywania konkretnej sprawy i odnoszącej się do konkretnego postępowania. Zatem jest ona każdorazowo uzależniona od istnienia i oceny okoliczności faktycznych, które w danych warunkach mogą mieć wpływ na sposób prowadzenia postępowania przez danego sędziego. W konsekwencji niedopuszczalne jest formułowanie zastrzeżeń o generalnym braku niezawisłości danego sędziego, jeżeli są one oderwane od specyfiki i okoliczności konkretnej sprawy. Rozpatrywany wniosek o wyłączenie nie wiąże się ani z okolicznościami postępowania, w ramach którego został sformułowany, ani, tym bardziej, z postawą czy działaniami asesora sądowego, którego dotyczy.

4. Z uwagi na wskazane okoliczności, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[K.O.]

[a.ł]